

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı

DTP

Sayı : 183

Tarih: 07.06.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan Koçerlerin tek geçim kaynağı göçebe hayvancılıktır. Küçükbaş hayvan sayısında 1980 yılından başlamak üzere son 28 yılda hızlı ve kontrolsüz azalış, başta ekonomik olmak üzere birçok tehlikeyi de beraberinde getirmektedir. Ülkemiz hayvancılığının içine düştüğü bu durumun nedenlerinden biride, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan Koçerlerin faaliyetlerinin engellenmesidir. Bölgede hüküm süren çatışma ve şiddet ortamından kaynaklı yaşanan mağduriyete uğrayanların başında Koçerler gelmekte ve mağduriyetlerinin telafi edilmediği bilinmektedir. Özellikle güvenlik gerekçeleri ile konaklama ve geçiş güzergâhları bazı idareciler tarafından keyfi uygulamalarla engellenmiştir.

İçinde bulunduğumuz bahar ayları göç hareketinin başlangıç zamanıdır. Sosyal devlet olma ilkesinden hareketle sayıları yüz binleri bulan ve çaresizliğe itilen Koçerlerin sorunlarının araştırılmasını ve çözümlenmesini gerekli görmekteyiz.

Anayasamızın 98, TBMM İçtüzüğüümüzün 104 ve 105. maddeleri gereğince Araştırma Komisyonu kurularak, sorunun araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1. Mehmet Nezir KARABAŞ - Bitlis
2. Ahmet TÜRK - Mardin
3. Selahattin DEMİRTAŞ - Diyarbakır
4. Fatma KURTULAN - Van
5. Emine AYNA -Mardin
6. Ayla AKAT ATA - Batman
7. Sebahat TUNCEL - İstanbul
8. Bengi YILDIZ - Batman
9. Sırrı SAKIK - Muş
10. M. Nuri YAMAN - Muş
11. Özdal ÜÇER - Van
12. Aysel TUĞLUK - Diyarbakır
13. Pervin BULDAN - Iğdır
14. Gültan KIŞANAK - Diyarbakır
15. Akın BİRDAL - Diyarbakır
16. İbrahim BİNİCİ - Şanlıurfa
17. Hasip KAPLAN - Şırnak
18. Sevahir BAYINDIR - Şırnak
19. Şerafettin HALİS - Tunceli
20. Osman ÖZÇELİK - Siirt

GEREKÇE

Göçebeler (Koçerler) sabit bir konuta ve toprağa bağlı olmadan, sadece küçükbaş hayvancılık ile uğraşan, hayvanlarına daha iyi otlak bulabilmek için mevsim ve bitki örtüsüne göre, yaylalardan steplere ve mevsimin değişmesiyle tersine göç eden, çadır hayatı yaşayan Kürt aşiretleridir. Koçerler, yaylak olarak Bitlis, Van, Hakkâri, Ağrı, Kars, Muş, Erzurum, Bingöl ve Elazığ illerinde, kışlak olarak da Siirt, Batman, Şırnak, Mardin, Diyarbakır ve Urfa olmak üzere geniş bir coğrafyada yaşamaktadırlar.

Geçmişte Türkiye'nin küçükbaş hayvanlarının önemli kısmının Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde üretilmesinin nedeni Koçerlerdir. Bölgede küçükbaş hayvancılığının gerilemesinin nedeni, Koçerlerin diğer etkenlerle birlikte yaylalara çıkmalarının yasaklanmasıdır. Koçerler, nüfusun sürekli artışı, yayla ve meraların köy ortak mülkiyetine veya kişilerin mülkiyetine geçişi ile ciddi sorunlar yaşamaktaydılar. Ancak, bölgedeki çatışma ve şiddet ortamıyla birlikte Koçerler için yaşam çekilmez bir hal almıştır. Yüksek dağ ve yaylalarda yaşamak zorunda olduklarından güvenlik güçleri tarafından potansiyel suçlu olarak görülmüş, baskılar ve yasaklarla karşılaşmışlardır. Bölgede köy boşaltmaların yoğun yaşandığı dönemde, yaylalar ve kışlaklar da yasaklanmıştır. Koçerlerin bir kısmı başka alternatifleri olmadığı için zor koşullarda yaşamlarını sürdürmeye çalışmış, önemli bir kısmı da hayvanlarını yok pahasına satarak bölge kentlerine ve metropollere göç etmişlerdir.

Koçerler, göçebe yaşamı gereği ne bir toprağa ne de konuta sahiptirler. On yıllarca eğitim, sağlık, konut v.b. hiçbir kamusal haktan yararlanmamış, hatta en sıradan vatandaşlık hakkı olan oy hakkına bile sahip olamamışlardır. Göçebe yaşamı sürdürenler bu hakların tümünden yoksunken, Van, Bitlis, Siirt, Şırnak, Diyarbakır, Elazığ ve diğer bölge illerinde yerleşenlerde eğitimsiz ve mesleksiz olmaları, hiçbir devlet yardımının olmamasından dolayı yarı göçebelik ve hayvancılık yapmaktadırlar. Bu nedenle kentlerde oturanlarında büyük kısmı eğitim ve diğer kentsel olanaklardan yararlanamamaktadırlar.

Tüm bunlar dikkate alınarak çatışma ve şiddetin yoğun olduğu dönemde yaylaların yasaklanmasından dolayı zarar gören Koçerlerinde 5233 sayılı yasadaki yararlandırılması ve zararlarının karşılanması gerekir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana hiçbir devlet olanağından yararlanmayan Koçerlere, kentlere yerleşmiş ve evsiz olanlara konut yardımı sağlanmalı, Koçerlik yapanlara yaylak ve kışlak özellikleri dikkate alınarak belirli bir araziye yerleştirilmeleri sağlanmalıdır. Yaylaların ve kışlakların, İl Özel İdaresi ve Tarım İl Müdürlüğü denetiminde olanların parasız, köylere ve şahıslara ait olanların bedelleri devlet tarafından karşılanarak tahsis edilmelidir. Hayvanların

beslenmesi, nakilleri, sağlığı v.b. giderler için Tarım Bakanlığı tarafından hibe veya uzun vadeli, ucuz kredi desteği verilmelidir.

İçinde bulunduğumuz bahar aylarında Koçerlerin yaylalara gu başlayacaktır. Yaylaların yasaklanması ile Koçerlerin yollarda perişan olduğu, hayvanlarının telef olduğu haberi ve manzaralarıyla karşılaşacağız. Eğitim ve sağlıktan yararlanmayan, bırakın hayvan sayısını kendi nüfusları konusunda bile devlet kurumlarının yeterince bilgi sahibi olmadığı Koerlerle ilgili ivedilikle meclis araştırma komisyonu oluşturulup bu sorunun tüm yönleri ile araştırılması ve çözüme kavuşturulması gerekir.